

Datum van
inontvangstneming

:

06/02/2024

Zaak C-746/23

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

5 december 2023

Verwijzende rechter:

Consiglio di Stato (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

29 november 2023

Verzoekende partijen:

Cividale s.p.a.

Flag s.r.l.

Verwerende partijen:

Ministero dello Sviluppo Economico

Direzione Generale per l'incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo Economico

Dipartimento per lo sviluppo e la coesione economica del Ministero dello Sviluppo Economico

Direzione Generale per l'incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo Economico-Divisione X

Andere partij in de procedure:

Fonderia di Torbole s.p.a.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep tegen vonnis nr. 00118/2019 van de Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (bestuursrechter in eerste aanleg voor Veneto, Italië; hierna: „T.A.R. Veneto”), die het beroep heeft verworpen dat Flag s.r.l. had ingesteld tot nietigverklaring van maatregel nr. 1303 van 29 mei 2013, waarbij het Ministero dello Sviluppo Economico (ministerie van Economische Ontwikkeling, Italië; hierna: „MISE”) goedkeuring heeft verleend om aan die vennootschap slechts 200 000,00 EUR te betalen als bijdrage voor de deelneming van die vennootschap aan een rationaliseringsprogramma voor de hoogovensector, terwijl het in een eerdere nota een ander bedrag voorlopig had toegekend.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Met de prejudiciële verwijzing krachtens artikel 267 VWEU verzoekt de Consiglio di Stato (hoogste bestuursrechter, Italië) om uitlegging van het begrip „staatssteun” in de zin van de artikelen 107 en 108 VWEU en verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad met het oog op de juiste kwalificatie van de bijdrage bedoeld in, met name, artikel 2, lid 2, onder a) en b), van decreto ministeriale (ministerieel besluit) nr. 73/2004.

Prejudiciële vragen

„[1] Kan een maatregel als die in de nationale regeling waarnaar wordt verwezen in punt 20 [van de oorspronkelijke versie van deze prejudiciële beslissing], en met name de maatregel van artikel 2, lid 2, onder a), van ministerieel besluit nr. 73/2004 worden aangemerkt als „steun” in de zin en met de gevolgen van de artikelen 107 en 108 VWEU en verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999?

[2] Kan een maatregel als die in de nationale regeling waarnaar wordt verwezen in punt 20 [van de oorspronkelijke versie van deze prejudiciële beslissing], en met name de maatregel van artikel 2, lid 2, onder b), van ministerieel besluit nr. 73/2004 worden aangemerkt als „steun” in de zin en met de gevolgen van de artikelen 107 en 108 VWEU en verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met name: de artikelen 107 en 108.

Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad (hierna: „verordening nr. 659/1999”), met name: de artikelen 2, 3 en 8.

Mededeling van de Commissie over de handhaving van de staatssteunregels door de nationale rechterlijke instanties (PB 2009, C 85, blz. 1; hierna: „mededeling van 2009”).

Mededeling C 262/1 van de Europese Commissie van 19 juli 2016 betreffende het begrip „staatssteun” (hierna: „mededeling C 262/1”), met name: de punten 66 tot en met 69 van hoofdstuk 4.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Wet nr. 273 van 12 december 2002 (hierna: „wet nr. 273/2002”); met name artikel 12, waarmee het programma is gelanceerd voor de rationalisering van de bedrijfstak van ijzer- en staalgieterijen, dat moet worden uitgevoerd op de wijze en volgens de criteria die zijn vastgesteld bij besluit van het Ministero delle Attività Produttive (ministerie van Productieve Activiteiten, Italië) en ertoe strekt om met inachtneming van de Unieregeling inzake staatssteun een aantal doelen na te streven, waaronder: „*a) een kwalitatief betere productie te bevorderen, onder meer door het reorganiseren van de productiecapaciteit en de ontwikkeling van voorwaarden die helpen die productiecapaciteit te concentreren in ondernemingen met een groter concurrentievermogen.*”

Besluit van het Ministero delle Attività Produttive van nr. 73 van 13 januari 2004 (hierna: „ministerieel besluit nr. 73/2004”); met name:

artikel 2, dat als volgt luidt: „*1. Met het oog op de reorganisatie van de sector worden, aangezien er sprake is van overcapaciteit in het productiesysteem, programma’s gestimuleerd voor de fysieke vernietiging van de installaties en machines die deel uitmaken van de productiecyclus, met als gevolg dat de productielocatie wordt gesloten [...].*

2. Voor de hoogte van de bijdrage wordt verwezen naar de hoogste van de twee in de mededeling van de [Commissie] C (2002) 315 van 7 maart 2002 vermelde waarden: „contributiemarge” - „restwaarde van de te ontmantelen installaties”, en deze bedraagt:

a) 100 % indien de productiecapaciteit wordt verminderd als gevolg van fusie tussen ondernemingen of overeenkomsten tussen gieterijen, waarbij onder meer is voorzien in een passende oplossing voor werkgelegenheidsproblemen. In het bijzonder moet de gieterij die de afgestoten productie overneemt op basis van het gemiddelde van de laatste drie goedgekeurde jaarrekeningen, aantonen dat zij positieve ROS-waarden heeft behaald. De certificering moet worden verricht door een accountantskantoor. Daarnaast moet de gieterij aan de hand van een deskundigenverslag aantonen dat zij in staat is om de productie van de gieterij die haar activiteiten staakt met haar eigen installaties te verwezenlijken;

b) 60 % van de maximale waarde indien de productiecapaciteit slechts wordt verminderd.

3. De voornoemde waarden worden als volgt vastgesteld:

a) de geactualiseerde waarde van de contributiemarge van opbrengsten over de laatste drie jaar van de installaties (2000-2002); voor het bepalen van de marge van de industriële onderneming wordt verwezen naar uitsluitend de inkomsten- en kostenposten voor het bedrijfsresultaat, en dus met uitsluiting van zowel financiële als niet-operationele bestanddelen;

b) de resterende boekwaarde van de te ontmantelen installaties, na aftrek van de op 31 december 2002 verrichte afschrijvingen.

4. Deze waarden worden vastgesteld door middel van een technisch onderzoek dat wordt uitgevoerd door gespecialiseerde kredietinstellingen [...].

5. De aanvragende ondernemingen zijn eveneens verplicht om:

a) accountantskantoren een nieuwe balansindeling te laten verrichten overeenkomstig het schema in Bijlage D;

b) in de programma's voor de vernietiging van installaties een passende oplossing te bieden voor daaruit voortvloeiende werkgelegenheidsproblemen;

c) de installaties die het voorwerp zijn van de stimuleringsmaatregel binnen een jaar na de bekendmaking van de onderhavige regeling in de Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana (Italiaans staatsblad) te vernietigen;

d) teneinde voor 100 % van de bijdrage in aanmerking te komen, een overeenkomst over te leggen met de onderneming die in staat is om de afgestoten productie uit te voeren, waarin de in lid 2, onder a), van dit artikel vastgestelde eisen zijn vermeld.

6. De vernietiging van productie-installaties bestaat uit het snijbranden van de in bijlage C genoemde delen van de installaties. De kosten van deze werkzaamheden worden afgetrokken van de opbrengst van de verkoop van het schroot.

7. Speciale commissies die bij besluit van de Direttore generale per il coordinamento degli incentivi alle imprese (directeur-generaal voor de coördinatie van stimuleringsmaatregelen voor ondernemingen) worden ingesteld, zullen de vernietiging van de productie-installaties controleren. [...].

8. De opbrengst die de aanvragende ondernemingen behalen met de verkoop van het schroot wordt, na aftrek van de kosten van de werkzaamheden in verband met het snijbranden en ontmantelen van de installaties, na ontvangst van de volledige bijdrage die verschuldigd is voor het ontmantelen van de installaties, in de staatskas gestort. [...]"

artikel 7: „1. Ondernemingen die actief zijn in de ijzer- en staalgieterij en in aanmerking willen komen voor de in artikel 12 van wet nr. 273 van 12 december 2002 bedoelde bijdragen voor de onder a) van dat artikel vermelde doeleinden:

a) moeten ingeschreven zijn in het handelsregister; dit geldt ook voor ondernemingen die vóór 1 januari 2000 zijn ontstaan uit fusie, overname of splitsing van ondernemingen met rechtspersoonlijkheid; dit geldt eveneens voor productie-eenheden die de volledige productiecyclus van een gieterij uitvoeren, ook als zij deel uitmaken van dezelfde onderneming;

b) mogen het voorwerp van hun productie en de structuur van hun installaties na 1 januari 2002 niet hebben gewijzigd;

c) moeten tot en met 31 december 2001 regelmatig een productie hebben uitgevoerd die is gecertificeerd door middel van een beëdigd deskundigenverslag van een in het deskundigenregister ingeschreven technisch deskundige op dit gebied die door de rechtbank is benoemd;

d) moeten op de datum van de aanvraag in het bezit zijn van de te ontmantelen installaties;

e) mogen niet in faillissements- of insolventieprocedures verwickeld zijn [...];

artikel 9: „1. Het is de begunstigde vennootschappen die de steun ontvangen gedurende vijf jaar na de datum van uitbetaling verboden om de afgestoten productiecapaciteit te herstellen.

2. Indien het bepaalde in lid 1 niet in acht wordt genomen, verliezen de betrokken ondernemingen het recht op de steun ten belope van de herstelde productiecapaciteit, met als gevolg dat zij de overeenkomstige bijdrage, met wettelijke rente en inflatiecorrectie, dienen terug te betalen.

3. Indien de in artikel 2, lid 2, onder a), van dit besluit bedoelde overeenkomst tussen ondernemingen niet wordt nagekomen, verliest de betrokken onderneming het recht op de hogere bijdrage.

4. Overeenkomstig de geldende regelgeving zijn de bepalingen van de vorige leden van toepassing op moedermaatschappijen, dochterondernemingen en ondernemingen die anderszins verbonden zijn met de ondernemingen die de bijdragen ontvangen.

5. Intrekking van de toegekende voordelen wordt eveneens gelast in de gevallen bedoeld in artikel 9 van decreto legislativo (wetsbesluit) nr. 123 van 31 maart 1998.”

Decreto ministeriale van 6 februari 2006, bekendgemaakt in Gazzetta Ufficiale nr. 36 van 13 februari 2006 (hierna: „ministerieel besluit van 2006”); met name:

artikel 1, waarin is bevestigd dat de bijdrage bedoeld in artikel 2 van ministerieel besluit nr. 73/2004 een vergoeding is voor het verlies van de vermogenswaarde van de installatie die het gevolg is van de deelname van de onderneming aan het reorganisatieprogramma dat is gelanceerd bij wet nr. 273/2002;

artikel 2, waarin is bepaald dat die vergoeding wordt betaald „*nadat de onderneming overeenkomstig artikel 2495 van de codice civile (burgerlijk wetboek) uit het handelsregister is geschrapt of, in het geval van ondernemingen die uit meerdere bedrijfseenheden bestaan, de bedrijfseenheid van de gieterij is overgedragen aan een andere, nieuw opgerichte onderneming die na de voltooiing van de handelingen en formaliteiten voor de fysieke vernietiging van de installatie, haar activiteit staakt. De vergoeding kan in elk geval niet worden uitgekeerd indien de installaties niet binnen een jaar na de bekendmaking van het besluit in de Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana zijn vernietigd*”;

artikel 3, waarin is bevestigd dat de hoogte van de bijdrage wordt vastgesteld overeenkomstig artikel 2, lid 3, van ministerieel besluit nr. 73/2004.

Decreto legge (wetsbesluit) nr. 248 van 31 december 2007, omgezet bij wet nr. 31 van 28 februari 2008 (hierna „wetsbesluit nr. 248/2007”); met name artikel 51 quater, waarin wordt herhaald dat de overeenkomstig artikel 12, lid 2, van wet nr. 273/2002 verleende bijdrage wordt uitbetaald op de bij het ministerieel besluit van 2006 vastgestelde wijze, onder „*voorbehoud dat een technisch onderzoek wordt verricht om na te gaan of het in artikel 2740 van de codice civile bedoelde verhaalrecht van schuldeisers van de onderneming wordt beschermd*”.

Besluit van het MISE van 17 april 2009 (hierna „ministerieel besluit van 2009” genoemd), waarin de bovengenoemde methoden voor de berekening van de op grond van artikel 12, lid 2, van wet nr. 273/2002 toegekende bijdrage zijn bevestigd.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Op 18 juni 2004 heeft Flag s.r.l., een onderneming die actief is in de sector van de gietijzer- en staalgieterij en volledig in handen is van Cividale s.p.a., bij het MISE een aanvraag ingediend voor de in artikel 12 van wet nr. 273/2002 juncto artikel 2, lid 2, onder a), van ministerieel besluit nr. 73/2004 bedoelde bijdrage ten belope van 100 % aangevraagd (hierna: „onderzochte bijdrage”). Die vennootschap was namelijk voornemens om een van haar productie-installaties te ontmantelen en met Cividale Spa een overeenkomst aan te gaan om de daaruit voortvloeiende werkgelegenheidsproblemen op te lossen.
- 2 Na een onderzoek om de waarde van de te ontmantelen installatie te bepalen heeft het MISE de bijdrage voor Flag s.r.l. bij nota van 14 september 2006 voorlopig vastgesteld op 1 645 365,58 EUR. Daarin heeft zij eveneens gepreciseerd dat die bijdrage pas werd betaald nadat, ten eerste, een speciale ministeriële commissie

had gecontroleerd of de installatie was vernietigd en, ten tweede, de af te stoten bedrijfseenheid was overgedragen aan een andere onderneming die uitsluitend was opgericht met het oog op de vernietiging van de betrokken installatie.

- 3 Bij akte van 28 december 2006 heeft Flag s.r.l. de te ontmantelen bedrijfseenheid overgedragen aan Flag Fonderia Acciaio Marcon s.r.l., een vennootschap die was opgericht met het doel de betrokken installatie te vernietigen, het schroot te verkopen en de opbrengst daarvan in de staatskas te storten. Deze vennootschap werd vervolgens ontbonden en uit het handelsregister geschrapt.
- 4 Cividale s.p.a., de enige overblijvende aandeelhouder, heeft het MISE vervolgens verzocht om de in de nota van 14 september 2006 vastgestelde bijdrage te betalen.
- 5 Bij maatregel nr. 1303 van 29 mei 2013 („litigieuze maatregel”) heeft het MISE daarentegen goedkeuring verleend voor de betaling van slechts 200 000,00 EUR op grond van de regeling inzake kleine bedragen aan staatssteun (de zogeheten „de-minimisregeling”).
- 6 Cividale s.p.a. en Flag s.r.l. zijn tegen deze maatregel opgekomen bij de Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (bestuursrechter in eerste aanleg voor Latium, Italië; hierna: „T.A.R. Lazio”), en hebben daarbij onder meer schending van het evenredigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel aangevoerd en betoogd dat de litigieuze maatregel onredelijk is en ontoereikend is gemotiveerd, aangezien het MISE nooit had vermeld dat er op grond van de regeling inzake staatssteun bij de Europese Commissie een aanmeldingsprocedure voor de betrokken bijdrage was ingesteld, en de verlening van de bijdrage ook niet afhankelijk had gesteld van de uitkomst van die aanmeldingsprocedure. Daarnaast hebben zij schending van de artikelen 107 en 108 VWEU en van verordening nr. 659/1999 aangevoerd, aangezien de onderzochte bijdrage volgens hen geen staatssteun is, maar louter een vergoeding die geen enkel economisch voordeel oplevert.
- 7 Het MISE heeft verweer gevoerd en verklaard dat zij op 24 september 2003 had „gepoogd” de regeling inzake de betrokken bijdrage overeenkomstig verordening nr. 659/1999 aan te melden bij de Europese Commissie, doch na een verzoek om nadere informatie van de Commissie van 21 november 2003 tot de slotsom was gekomen dat de Commissie een negatieve beschikking zou hebben geven en daarom had besloten om van de procedure af te zien.
- 8 Bij vonnis nr. 00118/2019 heeft de T.A.R. Veneto – waarvoor de procedure in eerste aanleg heeft plaatsgevonden nadat de T.A.R. Lazio zich onbevoegd had verklaard – de beroepen van de voorgenoemde vennootschappen verworpen. Hoewel de rechter kritiek had op de wijze waarop het MISE zich bij het beheer van de zaak jegens de Europese Commissie had gedragen, oordeelde hij dat de door de voorgenoemde bedrijven aangevraagde bijdrage zonder voorafgaande beschikking van de Commissie niet kon worden uitbetaald. Tegen dit vonnis

hebben zij hoger beroep ingesteld bij de verwijzende rechter, de Consiglio di Stato.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 9 Verzoeksters betogen dat de litigieuze bijdrage niet als staatssteun kan worden aangemerkt, aangezien om een aantal redenen niet is voldaan aan de voorwaarden van artikel 107 VWEU. Om te beginnen, aangezien de betaling van de onderzochte bijdrage afhankelijk is van de definitieve vernietiging van de productie-installaties en de ontbinding van de entiteit die eigenaar daarvan is, kan de bijdrage de mededinging niet verstoren, aangezien zij wordt toegekend aan een entiteit die niet langer deel uitmaakt van de relevante markt. Voorts vormt de betrokken bijdrage louter een vergoeding voor het verlies aan productiecapaciteit van die entiteit. Tot slot is die bijdrage, berekend op grond van de in de ministeriële besluiten vastgestelde criteria, aanzienlijk lager dan de waarde van de vernietigde installatie in verhouding tot haar productiecapaciteit.
- 10 Verzoeksters betogen voorts dat de T.A.R. Veneto ten onrechte heeft geoordeeld dat de nationale rechter zich bij de uitlegging van het begrip staatssteun, bedoeld in de mededeling van 2009, niet in de plaats kan stellen van de Europese Commissie, met name wanneer de Europese Commissie daarover geen uitspraak heeft gedaan omdat geen aanmeldingsprocedure heeft plaatsgevonden, zoals in casu het geval is.
- 11 Het MISE heeft in haar verweerschrift geconcludeerd tot verwerping van het beroep en bevestiging van het bestreden arrest. Zij heeft bevestigd dat zij de betrokken bijdrage voorlopig aan verzoeksters – en aan 13 andere ondernemingen – had toegekend, maar vervolgens had besloten deze bijdrage in te trekken en te vervangen door een bijdrage van ten hoogste 200 000,00 EUR, omdat zij er „niet van was overtuigd” dat de betrokken bijdrage verenigbaar was met de Europese regeling inzake staatssteun. Zij bevestigde ook dat zij niet langer in het bezit was van enig door het MISE of de Europese Commissie opgesteld document betreffende haar „poging” de regeling van de betrokken bijdrage bij de Commissie aan te melden.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 12 De Consiglio di Stato vraagt zich af of de onderzochte bijdrage kan worden aangemerkt als staatssteun in de zin van de artikelen 107 en 108 VWEU en bijgevolg moet worden aangemeld bij de Europese Commissie. Het antwoord op deze vraag is beslissend voor het hoofdgeding, waarin beroep is ingesteld tegen maatregelen die zijn vastgesteld op basis van de veronderstelling dat de onderzochte bijdrage staatssteun vormt, ook al heeft de Europese Commissie dienaangaande geen beschikking gegeven.

- 13 De verwijzende rechter erkent weliswaar dat de toetsing van de verenigbaarheid van de litigieuze bijdrage is voorbehouden aan de Europese Commissie, maar merkt op dat voor de toepassing van de artikelen 107 VWEU en 108 VWEU en verordening nr. 659/1999 het – autonome – begrip „staatssteun” in het geding is. Volgens hem geldt alleen voor maatregelen die objectief als staatssteun kunnen worden aangemerkt de verplichting om deze vooraf bij de Commissie aan te melden.
- 14 Onder verwijzing naar de punten 66 tot en met 69 van mededeling nr. 262/1 van de Commissie en naar de rechtspraak van het Hof herinnert de verwijzende rechter eraan dat staatssteun wordt gevormd door elke vorm van voordeel die een onderneming, ook indirect, ten goede komt, ongeacht of dit voordeel wordt verleend in de vorm van subsidie dan wel in de vorm van belastingvoordelen of andere tegemoetkomingen die de lasten verlichten die normaliter op het budget van een onderneming drukken (zie arresten van het Hof van 2 juli 1974, C-173/73, en 5 oktober 1999, C-251/97). In het bijzonder is volgens de rechtspraak van het Hof in het geval van dit soort steun de omstandigheid dat de maatregel een sociaal of fiscaal doel heeft, niet van belang: in die zin zijn ook de verlening van bankgaranties die de onderneming anders niet zou hebben gekregen en de verkoop van grond tegen preferentiële prijzen aangemerkt als staatssteun (zie arresten van 2 februari 1998, gevoegde zaken 67, 68 en 70/85; 21 maart 1991, C-303/88; 19 mei 1999, zaak C-6/97; 21 maart 1990, zaak C-142/87, en 10 april 2003, T-366/00). Bijdragen die aan bepaalde ondernemingen worden toegekend ter compensatie van meerkosten in verband met de vervulling van openbardienstverplichtingen, alsmede maatregelen van algemene aard die niet specifiek aan bepaalde ondernemingen of producenten ten goede komen, vallen niet onder dit begrip (zie arresten van 22 november 2001, C-53/00, en 24 juli 2003, C-280/00).
- 15 De Consiglio di Stato merkt vervolgens op dat er EU-verordeningen zijn waarin is vastgesteld welke steun a priori toelaatbaar is en dus niet vooraf bij de Commissie hoeft te worden aangemeld: dit betreft maatregelen die bedoeld zijn om investeringen te bevorderen, of in elk geval bij te dragen aan de goede werking en de instandhouding van de begunstigde onderneming. De onderzochte bijdrage is evenwel een ander geval, aangezien zij pas wordt betaald wanneer de productie-installaties fysiek zijn vernietigd en tegelijkertijd de ondernemersactiviteit van de eigenaar van de vernietigde installatie en begunstigde van de bijdrage, is stopgezet.
- 16 Deze laatste overweging geldt volgens de Consiglio di Stato ook voor het in artikel 2, lid 2, onder a), van ministerieel besluit nr. 73/2004 genoemde geval dat de onderneming die haar productiecycclus stopzet, afspraken maakt met andere ondernemingen om de werkgelegenheid en de stopgezette productie te ondersteunen. In dat geval staat de nationale regeling er namelijk aan in de weg dat de bijdrage wordt uitgekeerd aan de onderneming die zich, na afspraken te hebben gemaakt met de onderneming die de installatie uit productie neemt, ertoe verbindt om haar productiecapaciteit en werknemers over te nemen. Daarnaast is

het de entiteit die de onderzochte bijdrage ontvangt gedurende vijf jaar na de betaling niet toegestaan om de productiecapaciteit te herstellen.

- 17 De verwijzende rechter erkent dat de Unieregeling inzake staatssteun een aantal steunmaatregelen omvat waarbij de steun, zoals de onderzochte bijdrage, wordt uitbetaald indien de begunstigde onderneming zijn productie vermindert, zoals met name de bijdrage die aan landbouwbedrijven wordt toegekend in het kader van de zogenoemde „verplichte braaklegging”, en de steunmaatregelen die zijn vastgesteld bij verordening nr. 2078/92/EEG. De verwijzende rechter wijst er evenwel op dat deze maatregelen een vooraf vastgestelde duur hebben en noch de ontmanteling van voor productie bestemde goederen, noch de ontbinding van de begunstigde onderneming omvatten.

- 18 Ook wijst de Consiglio di Stato erop dat de onderzochte bijdrage, indien zij voor 100 % wordt toegekend als bedoeld in artikel 2, lid 2, onder a), van ministerieel besluit nr. 73/2004, een aantal kritieke aspecten vertoont. De overeenkomst die de verzoekende onderneming met andere ondernemingen sluit om de productie te over te nemen en de werkgelegenheidsproblemen op te lossen, zou er namelijk toe kunnen leiden dat alle klanten van de onderneming worden overgedragen aan slechts één andere onderneming, die daardoor qua klanten en omzet zou worden bevoordeeld. Dergelijke overeenkomsten, en zeker indien zij verband houden met echte fusies, zouden kunnen worden aangemerkt als concentraties van ondernemingen die in beginsel de mededinging kunnen verstoren. Daarnaast benadrukt de Consiglio di Stato dat de regeling van de onderzochte bijdrage geen enkele voorbehoudsclausule met betrekking tot het nationale en Europese fusierecht bevat. Van dergelijke kritieke aspecten is daarentegen geen sprake in het in artikel 2, lid 2, onder b), van ministerieel besluit nr. 73/2004 genoemde geval: aangezien niet is voorzien in het sluiten van overeenkomsten met andere ondernemingen, worden de klanten van de onderneming die de productiecyclus stopzet in dat geval vrijelijk wordt onder de ondernemingen in de sector verdeeld.